

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра журналістики та мовної комунікації

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету харчових технологій
та управління якістю продукції АПК
Лариса БАЛЬ-ПРИЛИПКО
«__» _____ 2023 р.

СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри журналістики
та мовної комунікації,
протокол № __ від _____ 2023 р.
В.о. завідувача кафедри
Марина НАВАЛЬНА

РОЗГЛЯНУТО
Гарант ОП «Громадське здоров'я»
(Нутриціологія здорового харчування)
Олег ШВЕЦЬ

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЛАТИНСЬКА МОВА ТА МЕДИЧНА ТЕРМІНОЛОГІЯ»**

Спеціальність – 229 «Громадське здоров'я»
Освітня програма – «Нутриціологія здорового харчування»
Факультет харчових технологій та управління якістю продукції АПК
Розробник: канд. пед. наук, доц. Олена БАЛАЛАСВА

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Латинська мова та медична термінологія»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
ОС	бакалавр	
Спеціальність	229 – Громадське здоров'я	
Освітня програма	Нутриціологія здорового харчування	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	180	
Кількість кредитів ECTS	6	
Кількість змістових модулів	4	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)		
Форма контролю	Залік, екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної форми та скороченого терміну навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	–
Семестр	I-II	–
Лекційні заняття	–	–
Практичні, семінарські заняття	120	–
Лабораторні заняття	-	–
Самостійна робота	60	–
Індивідуальні завдання	–	–
Кількість тижневих годин для денної форми навчання:		–
аудиторних	4	
самостійної роботи студента	2	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – ознайомити студентів з основами латинської мови, допомогти набути практичних умінь та навичок використання фахової латиномовної термінології у навчальній, науковій та професійній діяльності, навчити студентів термінологічної латини, яка функціонує в медицині та суміжних з нею біологічних науках та хімії. Термінологічна латина є необхідною для підготовки фахівців, які провадитимуть організаційну, експертну та контрольну-аналітичну діяльність з оцінки стану, захисту та промоції здоров'я, моніторингу загроз та профілактики захворювань, забезпечення якості систем харчової безпеки. Латина є базисом термінології у медичній біології та генетиці, анатомії, цитології, гістології та фізіології людини, фармакології, мікробіології та вірусології, біохімії та інших дисциплінах.

Завдання: Основне завдання полягає у формуванні професійно-термінологічної компетентності студентів, сфокусованої на вивченні латинської медичної терміносистеми в таких її субтерміносистемах: анатомічна, фізіологічна, фармакологічна. Навчання термінологічної латини означає також створення передумов

для усвідомленого засвоєння термінованих частин мови греко-латинського походження, що увійшли у відповідну субмову медицини. Закладаючи основи для подальшого самостійного оволодіння студентами професійної термінології, курс виконує водночас і важливі загальноосвітні та виховні завдання: розширення лінгвістичного світогляду студентів, підвищення рівня їх мовної культури шляхом удосконалення навичок нормативного вживання інтернаціоналізмів греко-латинського походження. Виховне та загальноосвітнє значення також має знайомство студентів з історією виникнення латинської мови, її значенням у розвитку європейської культури та науки, вивчення афоризмів, крилатих висловів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- правила нормативного читання латинських слів;
- граматичні правила, що лежать в основі будови латинських термінів;
- 500 лексичних та словотвірних одиниць латинського та грецького походження (частин тіла та органів, захворювань, лікарських форм та засобів), а також найуживаніші прикметники, дієприкметники, числівники, дієслова;
- правила та основні моделі утворення латинських анатомічних, фармацевтичних, клінічних термінів;
- правила оформлення латинської частини рецепта;
- 100 латинських сентенцій та студентський гімн «Gaudeamus»;

вміти:

- правильно читати і писати латинські медичні терміни;
- користуючись знаннями з граматики латинської мови, визначати структуру та розкривати значення незнайомого багатоконпонентного анатомо-гістологічного терміна;
- за допомогою словника перекладати латиною атрибутивні сполучення, дотримуючись правил узгодження означення з означуваним словом;
- аналізувати складні медичні терміни, вказуючи їх складові частини та значення цих частин;

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі професійної діяльності або навчання у сфері громадського здоров'я, що передбачає застосування теорій та методів громадського здоров'я і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 3. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

фахові (спеціальні) компетентності (СК):

СК 2. Здатність здобувати нові знання у сфері громадського здоров'я та інтегрувати їх з уже наявними.

Програмні результати:

ПРН 1. Володіти категоріальним та методологічним апаратом сфери громадського здоров'я, використовувати відповідні методи та інструменти у професійній діяльності.

ПРН 2. Критично осмислювати факти, аналізувати та узагальнювати інформацію у професійній сфері.

2. Програма та структура для навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Фонетика. Морфологія: іменник, прикметник. Анатомічна термінологія.

Тема 1. Вступ. Історія латинської мови. Розвиток медичної термінології. Мета і завдання навчальної дисципліни «Латинська мова та медична термінологія». Історія латинської мови. Роль латини у формуванні національних європейських мов. Внесок класичних мов у формування медичної термінології.

Тема 2. Фонетична система латинської мови. Правила вимови. Латинський алфавіт. Класифікація звуків. Вимова голосних, дифтонгів, приголосних, буквосполучень.

Тема 3. Довгі та короткі склади. Наголос. Основи складоподілу. Довгі та короткі склади. Умови позиційної довготи/короткості голосних у другому складі від кінця слова. Правила наголошення.

Тема 4. Частини мови. Іменник. Загальні відомості про частини мови. Змінні і незмінні частини мови. Граматичні категорії іменників: рід, відмінок, число. Способи визначення роду латинських іменників. Словникова форма іменників. Практична основа іменників. Відміни іменників.

Тема 5. I відміна іменників. I відміна іменників: основна ознака, відмінкові закінчення, винятки з правила про рід. Найуживаніші суфікси та кінцеві терміноелементи іменників I відміни. Іменники I відміни у медичній термінології. Наказовий спосіб дієслів теперішнього часу. Дієслово-зв'язка *sum, fui, -, esse (бути)*. Порядок слів у реченні.

Тема 6. II відміна іменників. II відміна іменників: основна ознака, відмінкові закінчення, винятки з правила про рід. Особливості відмінювання іменників чоловічого і середнього родів. Суфікси та кінцеві терміноелементи іменників II відміни. Іменники II відміни у медичній термінології.

Тема 7. Прикметник. Прикметник. Граматичні категорії прикметників. Прикметники I-II відмін. Узгодження прикметників I-II відмін з іменниками. Відмінювання атрибутивних словосполучень. Найуживаніші суфікси прикметників I-II відмін.

Тема 8. Структура анатомічного терміна. Структура анатомічного терміна. Однокомпонентні і багатокомпонентні анатомічні терміни. Моделі творення анатомічних термінів. Види синтаксичного зв'язку у термінах-словосполученнях. Узгоджене і неузгоджене означення, прикладка.

Змістовий модуль 2. Морфологія.

Тема 9. Загальні відомості про дієслово. Граматичні категорії дієслів: час, спосіб, стан, особа, число. Дієвідміни. Основні форми дієслова. Дієслівні основи. Наказовий спосіб дієслів теперішнього часу. Дієслово-зв'язка *sum, fui, -, esse (бути)*. Порядок слів у реченні.

Тема 10. Теперішній час дійсного способу активного і пасивного станів. Утворення теперішнього часу дійсного способу активного і пасивного станів. Відмінювання дієслів у теперішньому часі дійсного способу активного і пасивного станів. Синтаксис пасивної конструкції. Загальні відомості про сполучник і прийменник. Сполучники і прийменники у медичній термінології.

Тема 11. III відміна іменників. III відміна іменників. Рівноскладові і нерівноскладові іменники. Типи відмінювання іменників III відміни: приголосний, голосний, мішаний. Рід іменників III відміни. Відмінювання іменників III відміни. Іменники III відміни у медичній термінології.

Тема 12. Прикметники III відміни. Типи прикметників III відміни. Узгодження прикметників III відміни з іменниками. Відмінювання атрибутивних словосполучень. Греко-латинські дублети прикметників. Прикметники III відміни у медичній термінології.

Тема 13. IV і V відміна іменників. IV відміна іменників: відмінкові закінчення, винятки з правила про рід, особливості відмінювання. V відміна іменників: відмінкові закінчення, особливості відмінювання. Іменники IV та V відмін у медичній термінології. Узгодження прикметників з іменниками IV та V відмін. Відмінювання атрибутивних словосполучень.

Тема 14. Відмінювання грецьких іменників.

Особливості відмінювання грецьких іменників. Субстантивація. Субстантивовані прикметники у медичній термінології.

Тема 15. Gaudeamus. Студентський гімн Gaudeamus. Систематизація та перевірка знань.
Змістовий модуль 3. Клінічна та хімічна термінологія.

Тема 16. Ступені порівняння прикметників.

Утворення вищого і найвищого ступенів порівняння прикметників. Особливості утворення ступенів порівняння. Суплетивні ступені порівняння. Описовий спосіб утворення ступенів порівняння прикметників. Прикметники, які мають дві форми суперлатива.

Тема 17. Дієприкметники.

Дієприкметники теперішнього часу активного стану. Дієприкметники минулого часу пасивного стану. Вживання дієприкметників у медичній термінології.

Тема 18. Займенники.

Розряди займенників. Особові, зворотні, вказівні займенники. Вживання займенників у рецептурі.

Тема 19. Клінічна термінологія.

Структура клінічних термінів. Грецькі терміноелементи. Утворення клінічних термінів на позначення запальних і незапальних процесів, хвороб, хворобливих станів, симптомів.

Тема 20. Латинська хімічна номенклатура.

Латинська хімічна номенклатура: латинські назви хімічних елементів і сполук (оксидів, кислот, солей).

Тема 21. Числівник.

Розряди числівників: кількісні, порядкові, розділові і прислівникові. Творення складних і складених числівників. Відмінювання кількісних, порядкових і розділових числівників. Римські цифри в рецептах. Латинські та грецькі числівникові терміноелементи. Рахунок до 10.

Тема 22. Умовний спосіб. Утворення часів кон'юнктива. Praesens coniunctivi дієслова esse. Дієслово *fiō, fieri*. Умовний спосіб у рецептурних виразах.

Змістовий модуль 4. Фармацевтична термінологія.

Тема 23. Структура рецепта.

Загальне поняття про рецепт. Структура рецепта. Види рецептів: прості та складні, дозовані та недозовані, офіціальні, магістральні та мануальні, розгорнуті та скорочені. Складові рецепта.

Тема 24. Латинська частина рецепта.

Модель рецептурного рядка. Правила оформлення латинської частини рецепта. Основні рецептурні скорочення латинською мовою. Додаткові надписи на рецептах.

Тема 25. Лікарські форми.

Загальне поняття про лікарські форми. Тверді, рідкі, м'які лікарські форми Особливості виписування препаратів.

Тема 26. Основні відомості про словотвір.

Складання основ. Суфіксація. Префіксація.

Тема 27. Прислівник.

Види прислівників. Утворення похідних прислівників від прикметників.

Ступені порівняння прикметників.

Тема 28. Салернський кодекс здоров'я.

Основні положення Салернського кодексу здоров'я. Читання в оригіналі та перекладі.

Тема 29. Міжнародні кодекси біологічної номенклатури.

Міжнародний кодекс класифікації та номенклатури вірусів. Міжнародний кодекс номенклатури водоростей, грибів і рослин. Міжнародний кодекс зоологічної номенклатури.

Тема 30. Фразеологічний мінімум: 100 латинських висловів

Латинські крилаті вислови, сентенції, прислів'я.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							скорочений термін навчання						
	тижні	разом	у тому числі					у тому числі						
			л	п	лаб	інд	с.р.	л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Фонетика. Морфологія. Анатомічна термінологія.														
Тема 1. Історія латинської мови. Розвиток медичної термінології.	1	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 2. Фонетична система латинської мови	2	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 3. Довгі та короткі склади. Наголос.	3	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 4. Частини мови. Іменник.	4	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 5. I відміна іменників.	5	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 6. II відміна іменників.	6	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 7. Прикметник.	7	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 8. Структура анатомічного терміна.	8	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Морфологія.														
Тема 9. Загальні відомості про дієслово.	9	4		4			2							
Тема 10. Теперішній час дійсного способу	10	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 11. III відміна іменників	11	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 12. Прикметники III відміни.	12	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 13. IV і V відміна іменників.	13	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 14. Відмінювання грецьких іменників.	14	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 15. Gaudeamus.	15	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Разом за I семестр		90		60			30	-	-	-	-	-	-	-
Залік														
Змістовий модуль 3. Клінічна та хімічна термінологія.														
Тема 16. Ступені порівняння прикметників	16	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 17. Дієприкметник.	17	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 18. Займенники.	18	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 19. Клінічна термінологія.	19	4		4			2							
Тема 20. Хімічна номенклатура.	20	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 21. Числівник.	21	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 22. Умовний спосіб.	22	4		4			2							
Змістовий модуль 4. Фармацевтична термінологія.														
Тема 23. Структура рецепта.	23	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 24. Латинська частина рецепта.	24	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 25. Лікарські форми.	25	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 26. Основні відомості про словотвір.	26	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 27. Прислівник.	27						2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 28. Салернський кодекс здоров'я.	28	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 29. Міжнародні кодекси біологічної номенклатури.	29						2	-	-	-	-	-	-	-
Тема 30. Фразеологічний мінімум.	30	4		4			2	-	-	-	-	-	-	-
Разом за II семестр		90		60			30	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин		180		120			60	-	-	-	-	-	-	-

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Історія латинської мови. Розвиток медичної термінології.	4
2	Фонетична система латинської мови	4
3	Довгі та короткі склади. Наголос.	4
4	Частини мови. Іменник.	4
5	I відміна іменників.	4
6	II відміна іменників.	4
7	Прикметник.	4
8	Структура анатомічного терміна.	4
9	Загальні відомості про дієслово.	4
10	Теперішній час дійсного способу.	4
11	III відміна іменників:	4
12	Прикметники III відміни.	4
13	IV і V відміна іменників.	4
14	Відмінювання грецьких іменників.	4
15	Gaudeamus.	4
16	Ступені порівняння прикметників	4
17	Дієприкметник.	4
18	Займенники.	4
19	Клінічна термінологія.	4
20	Хімічна номенклатура.	4
21	Числівник.	4
22	Умовний спосіб.	4
23	Структура рецепта.	4
24	Латинська частина рецепта.	4
25	Лікарські форми.	4
26	Основні відомості про словотвір.	4
27	Прислівник.	4
28	Салернський кодекс здоров'я.	4
29	Міжнародні кодекси біологічної номенклатури.	4
30	Фразеологічний мінімум.	4
	Разом	120

4. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Як класифікують звуки в латинській мові?
2. Які дифтонги притаманні латинській мові? Поясніть їх вимову та наведіть приклади термінів.
3. Як читається буква *c*? Наведіть приклади.
4. У яких випадках *s* читається як *z*?
5. Як читається буква *z* у словах негрецького походження?
6. У якому випадку буквосполучення *ti* читається як *ci*?
7. У яких словах зустрічаються буквосполучення *ch*, *ph*, *rh*, *th* і як вони читаються?
8. Назвіть властиві для латинської мови вживання буквосполучень приголосних із голосними.
9. З якою метою використовуються в латинській мові знаки довготи і короткості?
10. Які склади називають довгими, а які короткими?

11. Поясніть правила наголосу в латинській мові та наведіть приклади.
12. Назвіть граматичні категорії іменника в латинській мові.
13. Скільки відмін має іменник в латинській мові? Наведіть приклади.
14. Скільки родів має іменник в латинській мові?
15. Назвіть латинські відмінки та питання, на які вони відповідають.
16. Наведіть приклади словникового запису іменників усіх відмін та поясніть їх запис.
17. Як визначити основу латинського іменника? Обґрунтуйте свою відповідь.
18. Які граматичні категорії властиві латинському дієслову?
19. Що таке група інфекта та група перфекта?
20. Як визначають дієслівні основи?
21. Скільки дієвідмін мають дієслова в латинській мові?
22. Назвіть часи, властиві латинському дієслову.
23. Поясніть словниковий запис дієслів. Наведіть приклади.
24. Які часи дієслова утворюються від основи інфекта?
25. Як визначити основу перфекта і які часи дієслова утворюються від цієї основи?
26. Як визначити основу супіна і які часи дієслова утворюються від цієї основи?
27. Наведіть приклади поділу латинських дієслів на дієвідміни.
28. Поясніть поняття *ablativus instrumenti*, *ablativus auctoris*.
29. Як утворюється неозначена форма дієслів пасивного стану?
30. Чим відрізняються іменники третьої відміни у словниковому записі від іменників першої та другої відмін?
31. Які прикметники мають ступені порівняння?
32. Як утворюється *gradus comparativus*?
33. Наведіть приклади прикметників у вищому ступені порівняння.
34. Як утворюється *gradus superlativus*?
35. Яким прикметникам властиві суфікси *-issimus*, *-errimus*, *-illimus*?
36. Назвіть прикметники, які утворюють ступені порівняння на *-volus*, *-dicus*, *-ficus*.
37. Наведіть приклади утворення суплетивного ступеня порівняння прикметників.
38. Поясніть утворення описового ступеня порівняння прикметників.
39. Як утворюються дієприкметники теперішнього часу активного стану?
40. Які закінчення властиві дієприкметникам, утвореним від I та II дієвідмін, від III та IV дієвідмін?
41. Чи можливо визначити рід дієприкметника?
42. Як необхідно визначати основу латинського дієприкметника?
43. Які особливості відмінювання дієприкметників теперішнього часу активного стану спостерігаються у множині?
44. Наведіть варіанти перекладу латинського дієприкметника.
45. Як утворюються дієприкметники минулого часу? Наведіть приклади.
46. Які ви знаєте особові займенники. У яких особах вони вживаються?
47. Поясніть правила написання займенників із прийменниками.
48. Яку функцію виконують вказівні займенники?
49. Як перекладається *coniunctivus* латинською мовою?
50. Коли і в яких значеннях використовується умовний спосіб латинських дієслів?
51. Наведіть приклади дієслів в кон'юнктиві.
52. Наведіть приклади неправильних дієслів. Чим вони відрізняються від правильних?
53. Як утворюється кон'юнктив у активному стані дієслів?
54. Наведіть зразки рецептурних формул із дієсловом *fiō, fieri*.
55. Які частини мови можуть виступати у ролі префіксів?
56. Визначте граматичні ознаки прислівника.
57. На які розряди поділяються прислівники?
58. Які частини мови можуть виконувати функції прислівника?
59. Які розряди прислівника можуть мати ступені порівняння?
60. Як утворюються вищий та найвищий ступені порівняння прислівників?

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС бакалавр Спеціальність 229 Громадське здоров'я (Нутриціологія здорового харчування)	Кафедра журналістики та мовної комунікації 2023-2024 навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни Латинська мова та медична термінологія	Затверджую Зав. кафедри (підпис) Навальна М.І. 14 серпня 2023 р.
Екзаменаційні запитання			
1. Розкрийте поняття «дифтонг». Наведіть приклади.			
2. Структура анатомічних термінів. Розкрийте основні моделі та наведіть приклади.			

Тестові завдання різних типів

1. Латинські прикметники узгоджуються з іменниками:

1	у роді	3	у відмінку
2	у числі	4	у відміні

Укажіть правильну послідовність назв відмінків:

1	A nominativus
2	B dativus
3	C accusativus
4	D vocativus
5	E genetivus
6	F ablativus

2. Перекладіть українською речення *Linguae Latinae student.*

3. Перекладіть латиною словосполучення *внутрішні органи*.

4. Який рід скорочено позначається буквою f?

5. Скільки в латинській мові приголосних?

6. Який із поданих іменників належить до IV відміни:

1	lepus, oris m	3	malus, i f
2	lupus, i m	4	tribus, us f

7. Неправильно поставлено наголос у термінах:

1	máchīna
2	speciés
3	popúlus
4	trádēre
5	publicáe
6	iurisprudens
7	prócessus

8. Словниковий запис іменника складається з:

1	форми іменника в Nom. Sing., роду, числа та перекладу
2	форми іменника в Nom. Sing., закінчення Gen. Sing., роду та перекладу
3	іменника, роду, числа, відмінка та перекладу

9. Установіть відповідність між латинськими крилатими фразами та перекладом:

1	Багато вина пити- мало жити.	A	Multum vinum bibere, non diu vivere.
2	Через терни до зірок.	B	Mala herba cito crescit.
3	Лікар лікує хвороби, природа оздоровлює.	C	Otium post negotium.
4	Від яйця аж до яблука.	D	Natura sanat, medicus curat morbos.
5	Погана трава швидко росте.	E	Ab ovo usque ad mala. Per
6	Відпочинок після праці.	F	aspera ad astra.
7	Третього не дано.	G	Tertium non datur

5. Методи навчання

На початку ознайомлення із новою дисципліною, а також у процесі вивчення нових тем доцільно використовувати вербальний метод навчання, який передбачає розкриття сутності певного явища, процесу, закону. Він ґрунтується не стільки на уяві, скільки на логічному мисленні з використанням попереднього досвіду студентської аудиторії. Чільне місце в групі словесних методів посідає метод роботи з навчальною літературою. Висока ефективність навчання не можлива без широкого використання наочних методів. Вони зумовлені діалектичними закономірностями пізнання і психологічними особливостями сприймання. Наочні методи передбачають, передусім, використання демонстрації та ілюстрації.

Використання в навчальному процесі тих чи інших методів зумовлене різними факторами: психологічними особливостями, дидактичними цілями, рівнем матеріального забезпечення навчальних закладів тощо.

Значне місце посідають вправи. Це метод навчання, котрий передбачає цілеспрямоване, багаторазове повторення студентами певних дій чи операцій із метою формування умінь і навичок. У дидактиці за характером навчальної роботи виділяють різні види вправ: письмові, графічні, технічні та інші. Щодо навчальної мети виділяють такі різновиди вправ: підготовчі, пробні (попереджувальні, коментовані, пояснювальні), тренувальні (за зразком, за інструкцією, за завданням), творчі. То ж не менш важливим моментом у процесі навчання термінологічної латини є система контролю рівня знань студентів. Варіанти тестових робіт, виконання яких ґрунтується на операції вибору правильної детермінованої відповіді із серії запропонованих, спрямовані на формування у студентів системи алгоритмічних рішень, закріплення рецептивних умінь та навичок, необхідних для оволодіння дисципліною.

6. Форми контролю

Поточний контроль застосовують для перевірки і окремих студентів, і академічних груп, як правило, у повсякденній навчальній діяльності, насамперед, на планових заняттях. Викладач систематично спостерігає за навчальною роботою студентів, перевіряє рівень опанування програмного матеріалу, формування практичних навичок та вмінь, їхньої міцності, а також виставляє відповідні оцінки за усні відповіді, контрольні роботи, практичне виконання певних вправ, передбачених програмою. Підсумковий контроль спрямовано на визначення рівня реалізації завдань, сформульованих у навчальній програмі, плані підготовки та в інших документах, які регламентують навчально-виховний процес. Він охоплює і теоретичну, і практичну підготовку студентів.

Важливим засобом контролю є самоконтроль, який реалізує на практиці принципи активності й свідомого навчання, міцності знань, навичок і вмінь студентів. Розрізняють дві форми самоконтролю: індивідуальну і групову. У разі індивідуальної форми контролю студент самостійно визначає ступінь опанування професійними знаннями, навичками та вміннями. Груповий самоконтроль передбачає оцінку власної навчальної діяльності та досягнутих успіхів, а також визначення недоліків, обґрунтування шляхів їх подолання.

До основних форм організації перевірки знань, навичок і вмінь, окрім самоконтролю, належать індивідуальна, фронтальна і групова перевірки. Мета індивідуальної перевірки – визначити, на якому рівні кожен студент оволодів сукупністю знань, а також визначити основні недоліки й шляхи усунення помилок. Фронтальну перевірку застосовують, коли у відносно короткий термін часу слід з'ясувати рівень засвоєння програмного матеріалу. Викладач готує з певної теми короткі запитання, на які студент має дати короткі відповіді. Групова перевірка спрямована на з'ясування рівня колективних дій, злагодженості й згуртованості під час виконання завдань. Інколи виправдовує себе комбінована перевірка – поєднання зазначених вище форм.

Основними методами перевірки успішності знань студентів усне опитування, письмові роботи, дидактичні тести тощо.

Письмовий контроль забезпечує глибоку й всебічну перевірку опанування програмного матеріалу. Цей метод досить об'єктивний, адже надає можливість порівняти рівень здобутих знань як в окремій групі, так і на потоці, виявити теоретичні знання, практичні навички та вміння, а також адекватне їх застосування у майбутній професійній діяльності.

Методом перевірки може бути й усне опитування. Його здійснюють за допомогою співбесіди чи відповідей студента. Завдяки своїй специфіці й характеру застосування метод може бути використаний як на лабораторних заняттях, так і у процесі різноманітних перевірок.

У дидактичній практиці дедалі частіше використовують тести, які становлять стандартизований комплект завдань щодо певного навчального матеріалу, за допомогою яких визначають рівень опанування матеріалом.

7. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 03.03.2021р. протокол № 7 (табл. 1)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	не зараховано

8. Методичне забезпечення

1. Програма навчальної дисципліни «Латинська мова» для підготовки фахівців ОС “бакалавр” спеціальності 229 - Громадське здоров’я.
2. Методичні вказівки до практичних занять.
3. Рекомендована література (базова й допоміжна).

9. Рекомендована література

Базова

1. Латинська мова та основи медичної термінології : підручник / за ред. Л. Ю. Смольської. 4-те видання. Київ : Медицина, 2019. 472 с.
2. Закалюжний М. М., Паласюк Г.Б. Латинська мова і основи медичної термінології: підручник. Тернопіль : Укрмедкнига, 2004. 424 с.
3. Паласюк Г. Б., Саварин Т.В., Федчишин Н.О. Латинська мова та медична термінологія : підручник. Тернопіль : ТНМУ, 2021. 547 с.

Допоміжна

4. Беляєва О. М., Сологор М.І. Латинська мова з основами рецептури і клінічної термінології: посібник. Київ: Медицина, 2011. 256 с.
5. Іваницька П. Ф. Латинська мова з медичною термінологією : навч. посібник Рівне : [б. в.], 2009. 312 с.
6. Шевченко Є. М. Латинська мова і основи медичної термінології : навч. посібник Київ: Медицина, 2011. 238 с.
7. Нетлюх М.Л. Українсько-латинський анатомічний словник. Львів: Стрім, 2000. 216 с.

10. Інформаційні ресурси

1. Балалаєва О.Ю. Аналітичний огляд електронних ресурсів для вивчення латинської мови. URL:<http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/962#.VL02zCzdUec>
2. Вакулик І.І. Запозичення з класичних мов у науковій термінології сучасних європейських мов (на матеріалі юридичних та економічних термінів української, російської, німецької, французької, англійської мов). URL: http://librar.org.ua/sections_load.php?s=philology&id=819&start=7
3. Лапідарна латина. URL: <http://ukrlife.org/main/prosvita/latyna.html>.